

Dienst in Arnhem op zondag 18 juli 2021

ZINGEN 281 (1^e t/m 3^e)

BEMOEDIGING Tekst van *Ik dacht* (Freek de Jonge)

Ik dacht

Ik wist dat ik mijn mond moest houden
 Als ik werkelijk iets te zeggen had
 Ik wist dat ik mezelf niet zo vertrouwde
 En overschreeuwde dat
 Ik wist ik moet mijn ogen sluiten
 Als ik werkelijk iets wou zien
 Ik wist ik keek te veel naar buiten
 Natuurlijk zat het binnenin

Ik dacht de hongersnood in Afrika
 Als die maar eenmaal is gestild
 Ik dacht de kernwapens de wereld uit
 Ik dacht te politiek veel te gewild
 Ik dacht we moeten eerlijk delen
 Ieder het zijne dus de helft
 Ik dacht als iedereen volmaakt is
 Begin ik aan mezelf

Ik dacht ik haal het uit de boeken
 Ik dacht ik vecht me vrij
 Ik dacht dat ik het ver moest zoeken
 Natuurlijk ligt het heel dichtbij
 Ik dacht ik moet mijn vuisten ballen
 Iemand zei *open je hand*
 Ik was bang om door de mand te vallen
 Iemand zei *er is geen mand*

Kom nu niet met argumenten
 Dat ik van de wereld ben vervreemd
 Werkelijkheid is de ellende
 Die door autoriteiten wordt geclaimd
 Zeg me niet *je bent gaan zweven*
 Ik geef me over ongeremd
 Idealen waarvoor leiders leven
 Vragen veel offers slechts een stem

Praat nu niet meer van conventies
 De maatschappij van man en vrouw
 Ik aanvaard de consequenties
 En zeg verwonderd *ik vertrouw*
 Tart me niet meer met je wetten
 Niemand heeft mij in zijn macht
 Niets kan mij mijn vlucht beletten
 Zelfs niet de zwaartekracht

Tekst: Freek de Jonge
 Uit: De Mars (1981) Muziek: Geen

ZINGEN 281 (4^e t/m 6^e)

GEBED

Lieve God,
 Wij mensen zitten vol met vragen.
 Laten wij vragen om rust en aandacht
 om bij onszelf te rade te gaan.
 Wij vragen om het vertrouwen en het geloof
 dat wij mensen er het beste van maken,
 en met elkaar vormgeven aan onze samenleving
 hier en wereldwijd.

Hart van al wat bestaat,
 help me de weg te vinden
 naar het heiligdom in mijzelf,
 dat kostbare hart van mijn bestaan.
 Help me te ontdekken
 mijn plaats in de wereld –
 die ruimte waar ik echt thuishoor,
 de plek die onvoorwaardelijk
 bij mij hoort.
 Lieve God,
 ik heb al zo'n lange weg afgelegd.
 Help me mijn thuisweg

te vinden.

Amen

ZINGEN 326

EERSTE LEZING

Genesis 1: 1-5

¹Bij begin
is God gaan scheppen,-
de hemelen en het aardland.

² Het aardland
is in z'n geschieden geworden
woestheid en warboel,
en duisternis
op het aanschijn van de oervloed,-
en geestesadem van God
wervelend
over het aanschijn van de wateren.

³ Dan zegt God: geschiede er licht!-
en er geschiedt licht.

⁴ God ziet het licht aan: ja, het is goed!
Zo brengt God scheiding aan
tussen het licht en de duisternis.

⁵ God roept tot het licht 'dag'
en tot het duister heeft hij geroepen 'nacht';
er geschiedt een avond
en er geschiedt een ochtend:
één dag.

Exodus 3: 10-14

De volgende scène speelt zich af bij de "brandende braamstruik". God spreekt tot Mozes:

¹⁰ welnu: ga,
ik zend je tot Farao;
en leid mijn gemeente, de zonen Israëls,
weg uit Egypte!

11 Dan zegt Mozes tot God:
wie ben ik
dat ik tot Farao zal gaan,-
en dat ik de zonen Israëls uitleid uit Egypte?

12 Maar hij zegt:
omdat ik met jou zal zijn*
en dit is voor jou het teken
dat ik je heb gezonden:
als je de gemeente hebt uitgeleid uit Egypte
zullen jullie God dienen
op deze berg!

13 Dan zegt Mozes tot God:
ziedaar, ik zal aankomen
bij de zonen Israëls
en tot hen zeggen:
de God van uw vaders
heeft mij tot u gezonden!-
als zij tot mij zeggen: wat is zijn naam?,
wat zal ik dan tot hen zeggen?

14 Dan zegt God tot Mozes:
ik zal er zijn*, zoals ik er ben!
Hij zegt:
zó zul je tot de zonen Israëls zeggen:
Ik-zal-er-zijn heeft mij tot u gezonden!

* Verband tussen het werkwoord "hajar" (=zijn) en de onthulde naam "die-er-zal-zijn"

ZINGEN 942

TWEEDE LEZING: Markus 12: 28-32

De belangrijkste wet uit de wet van Mozes
Een wetgeleerde heeft staan luisteren naar een discussie van Jezus en enkele Sadduceeën

28 Een wetgeleerde had naar dit gesprek geluisterd. Hij vond dat Jezus een goed antwoord had gegeven. Daarom vroeg hij aan Jezus: "Welke wet uit de wet van Mozes is de belangrijkste van allemaal?"

29 Jezus antwoordde: "De belangrijkste wet is: 'Luister, Israël, de Heer is Eén.

30 Houd van je Heer God met je hele hart en met je hele ziel, met je hele verstand en met alles wat je hebt.'

31 De tweede wet, die net zo belangrijk is, is deze: 'Houd net zoveel van je broeders als van jezelf.' Geen enkele wet is belangrijker dan deze twee."

32 De wetgeleerde zei tegen Hem: "Inderdaad Meester, het is waar wat U zegt. Hij is Eén en er is geen andere God dan Hij.

ZINGEN 538

OVERDENKING

Hoe gaat het met jullie? Na dit zelfbenoemde einde van de coronatijd. (Zelf benoemd door de overheid). Misschien opgelucht en blij, kan ik mij voorstellen. Ik kan mijn kinderen een knuffel geven, en nog zowat vrienden.

Maar ook bedenkingen: ik schrik van de enorme drukte op de pleinen, in de binnensteden. Loslaten van allerlei beperkingen... en dan een enorme toename van besmettingscijfers. Ik vind het verwarrend:

Dit is het begin van mijn overdenking, zoals ik die een week geleden schreef, toen ik deze dienst begon te maken. Maar in de afgelopen week is er zoveel gebeurd wat onze aandacht opeiste. De moordaanslag op misdaadjournalist Peter R. de Vries. Neemt de georganiseerde misdaad het over in ons land? Leven wij in een Narco-staat, die hier de dienst uitmaakt? In verwarring keek ik naar het journaal, een gevoel dat zich ontwikkelde tot verbijstering. Ik voelde mijn basisvertrouwen wegzinken, voelde wanhoop en cynisme. Ik zal vast niet de enige zijn!

En toen kwam ook nog de watersnood in Zuid-Limburg, de Ardennen en in Noord-Rijn Westfalen. Kunnen wij de dreigende milieuramp als gevolgen van de klimaatcrisis het hoofd bieden? Vanavond is de eerste uitzending van het televisieprogramma "Zomergasten"; gast is de Rijksbouwmeester Floris Alkemade. Ik ga zeker kijken!

Ik ben net begonnen in het boekje "De toekomst van Nederland", geschreven door deze Alkemade. Hij schrijft:

De blik zal niet alleen op de wereld gericht moeten zijn, maar ook op onszelf. De achterliggende vraag is of we sterk genoeg zijn om in onze eigen tijd te leven. Een verlangen naar het verleden gaat ons niet redden, evolutie kent maar één richting: vooruit. En water zal een groot onderwerp zijn de komende tijd, zowel een tekort aan water als een overschot.

Oervloed en duisternis. En de geestesadem van God over de oervloed. Er geschiedt licht en dan is er verschil tussen licht en duisternis.

Ik weet niet hoe het jullie vergaat, maar voor mij voelt de situatie als onoverzichtelijk, chaotisch, duisternis. Ik zoek naar de *Geestesadem van God* die het onderscheid maakt tussen licht en duisternis.

Ik dacht

*Ik wist dat ik mijn mond moest houden
Als ik werkelijk iets te zeggen had
Ik wist dat ik mezelf niet zo vertrouwde
En overschreeuwde dat
Ik wist ik moet mijn ogen sluiten*

*Als ik werkelijk iets wou zien
Ik wist ik keek te veel naar buiten
Natuurlijk zat het binnenin.*

Misschien moet ik meer naar binnen kijken in plaats van naar buiten.

Ik wil proberen jullie mee te nemen, op mijn weg naar een nieuw gevoel van evenwicht. Uit de onzekerheid die de coronatoestand teweegbrengt en de andere onzekerheden die in onze samenleving spelen, welke deels met landelijke en met wereldpolitiek te maken hebben. Waarom? Omdat ik zelf behoefte heb aan meer evenwicht. En ik hoop dat mijn – soms moeizame – weg jullie ook kan helpen om iets los te maken van die warboel.

Zelf word ik – bij al die bezorgdheid – soms blij door een glimlach van iemand op straat. En ik zie ook dat mensen wèl geneigd zijn om te leren van fouten. Bijvoorbeeld in de televisiedocumentaire “Ondersteboven van Afrika”. De presentator Waldemar Toornstra reist door Zuid-Afrika, historisch verbonden met Nederland. Een gids laat hem het zeventiende-eeuwse Gouvernementshuis in Kaapstad zien, gebouwd door de “Nederlanders”. Nou nee, dus. De opdrachtgevers waren Hollanders, maar het eigenlijke werk werd – onder dwang - uitgevoerd door inheemse zwarte bewoners. We zien dat Waldemar zich geneert. ‘Moet ik mij schuldig voelen?’ vraagt hij oprecht. De gids, vrouw en zwart, blijft vriendelijk. ‘Nee, u hoeft zich niet schuldig te voelen. Maar u moet wel de waarheid horen. En die ook graag doorvertellen.’ Dit maakt mij blij: liefde voor de waarheid uitgesproken zonder agressie en beschuldiging

Een jaar of vier geleden ben ik naar een klein toneelstuk geweest, “Mozes”, van Helmer Woudenberg. De Bijbelvertaling van Exodus 3 gaat over de situatie waarover ik het nu wil hebben. Mozes staat bij een braamstruik die in de fik staat, maar de takken verteren niet. Dan hoort hij de stem van God: *Welnu: ga, ik zend je tot Farao; en leid mijn gemeente, de zonen Israëls, weg uit Egypte!*

Een tekst die ongeveer 2600 jaar geleden geschreven is, past in een ander wereldbeeld dan het onze. *De zonen Israëls*, wij zouden liever zeggen: de nakomelingen van het volk Israël. Deze vertaling van Pieter Oussoren komt rechtstreeks uit het Hebreeuws van ongeveer 550 voor Chr., dus niet via de omweg van de Griekse vertaling enkele eeuwen later. Ik vind deze vertaling wel zo mooi en eerlijk. Daarom heb ik hiervoor gekozen.

De zonen Israëls uitleiden uit de slavernij. Hierbij denk ik niet exclusief aan het volk Israël, laat staan aan de huidige staat Israël. We mogen denken aan mensen en volken die onderdrukt worden. Of het nu de Oeigoeren zijn of Palestijnse gezinnen die uit hun huizen worden gezet door zogenaamde “kolonisten”.

Natuurlijk is Mozes in de war... wat een opdracht is dit! Naar de heerser gaan die zichzelf als een god beschouwt, en dan eventjes het onderdrukte volk uitleiden uit de slavernij.

De acteur Woudenberg speelt zelf alle rollen in dit door hem geschreven stuk; hij is de ene keer Mozes, dan de Heerser, dan weer God. De acteur zegt simpelweg “God” en dan verandert de belichting en hij staat in een andere houding.

Mozes vraagt God dan wat zijn naam is, die hij kan zeggen voor het volk.

God antwoordt: *Ik ben in jou. En ik ben in de ander. Duw de ander niet weg. Want daarmee duw je mij weg. En je duwt jezelf weg.*

In deze wereld van onvolmaaktheid, van politieke spelletjes en bedrog kan ik houvast vinden in deze woorden. *Duw de ander niet weg, want daarmee duw je mij weg. En je duwt jezelf weg!* Probeer de menselijke maat te blijven zien, of het nou in de rij voor de kassa is, in de samenleving van ons landje, en in de wereldsamenleving.

*Ik dacht ik haal het uit de boeken
Ik dacht ik vecht me vrij
Ik dacht dat ik het ver moest zoeken
Natuurlijk ligt het heel dichtbij
Ik dacht ik moet mijn vuisten ballen
Iemand zei open je hand
Ik was bang om door de mand te vallen
Iemand zei er is geen mand*

Dit is van Hillel, een rabbijn die leefde in de tijd dat Jezus werd geboren. Het is waarschijnlijk dat Jezus van Nazareth geïnspireerd is door deze Hillel, die in zijn tijd een "school" had waarbij medemenselijkheid voorop staat, en niet de rechtzinnige leer.

Een rabbi vraagt aan zijn leerlingen: *Wat is het moment dat je kunt zeggen: 'Nu is de dag aangebroken?'* *Het is even stil in de klas, en dan gaat een vinger omhoog.*

'Ja, Daniël, zeg het maar.'

'Dat is het moment dat je een geit kunt onderscheiden van een hond, rabbi'

'Mooi geprobeerd, jongen. Maar het is niet het juiste antwoord. Wie nog meer?'

Ja, Ruben, wat is jouw antwoord?'

'Wanneer je een olijfboom kunt onderscheiden van een vijgenboom, rabbi.'

'Ook een mooi antwoord, maar niet het juiste.'

Dan blijft het stil in de klas.

'Zal ik het dan maar zeggen?' *zegt de rabbi. Maar beloof mij dat jullie het goed onthouden! ... Wanneer je in het gelaat van de ander je broer of zus herkent. Dat is het moment dat je kunt zeggen dat de dag is aangebroken en de nacht voorbij is.'*

Dit verhaaltje spreekt mij erg aan, ook als oud-leraar. Ik zie het helemaal voor mij, in de klas. Daarbij vind ik dat de rabbi erg wijs is en aan de leerlingen een prachtige levensles meegeeft. Vergelijkbaar met de woorden van onze Jezus. *Liefhebben zul je God, uit heel je hart, uit heel je ziel, uit heel je verstand en uit heel je kracht...* Jezus citeert uit het Eerste Testament, uit het boek Deuteronomium, een tekst die zijn toehoorders ongetwijfeld kennen.

Misschien klinken deze woorden abstract, of zelfs fundamentalistisch in onze oren. Maar we kunnen ons voorstellen dat hier wordt bedoeld dat je geen andere goden moet vereren, bijvoorbeeld die van het geld, of van de almacht van de Heerser, maar alleen die ene God, die bevrijdt! En dan komt het Tweede gebod: *liefhebben zul je je naaste als jezelf. Een ander gebod dan deze is er niet!* Hier citeert Jezus weer uit het Eerste Testament, namelijk uit het Bijbelboek Leviticus.

Vóór de overdenking zongen wij het lied

*Een mens te zijn op aarde
in de wereltijd,
dat is de Geest aanvaarden
die naar het leven leidt;*

*de mensen niet verlaten,
Gods woord zijn toegedaan,
dat is op deze aarde
de duivel wederstaan.*

de duivel wederstaan, dat is ook zoiets uit de oude doos. Iemand zei 'Satan = de hedendaagse cynicus, die ervan overtuigd is dat het in tijden van crisis gauw gedaan is met de menselijke deugdzaamheid.' Het lijkt mij inderdaad een goed idee om deze Satan te wederstaan, deze hedendaagse cynicus.

Ja, denk ik dan... Wat nu? Moet ik een kant-en-klaar antwoord krijgen op al mijn vragen? Een pasklare oplossing voor mijn gevoelens van cynisme en wanhoop over mensen die tussen wal en het schip vallen, over onze samenleving. Moet ik soms als voorganger jullie de ultieme waarheid voorschotelen? Dat kan ik niet. Ik weet alleen dat ik baat en troost vind, in de woorden die de menselijke maat in ere willen houden. En woorden die ons wijzen op het licht, dat ons aanstoot in de morgen.

*Praat nu niet meer van conventies
De maatschappij van man en vrouw
Ik aanvaard de consequenties
En zeg verwonderd ik vertrouw*

Amen

MUZIEK – OPEN RUIMTE

DANKGEBED – VOORBEDEN – STILTE – HET ONZE VADERGEBED

Lieve God,

Wij danken U dat in momenten van wanhoop, wij toch nog een lichtpuntje kunnen zien, een glimlach in het voorbijgaan. Dat wij temidden van cynisme ons toch betrokken kunnen voelen bij een medemens, bij de samenleving.

Elie Wiesel heeft gezegd:

Het tegenovergestelde van schoonheid is niet: lelijkheid.
Het tegenovergestelde van oorlog is niet: vrede.
Het tegenovergestelde van haat is niet: liefde.
Van geloof, niet ongeloof:

Onverschilligheid is de grote vijand.
Onverschilligheid tegenover oorlog en vrede;
onverschilligheid tegenover haat of liefde.
Onverschilligheid voor geloof of ongeloof.
Onverschilligheid tegenover kunst en waarheid,
Onverschilligheid tegenover oorlog of vrede,

mensen en dieren, oorlog en vrede, mensen en dieren,
 Onverschilligheid is DE vijand.
 Blijf verlangen.
 In Gods naam...

**En dan kunnen we nu, in stilte, onze eigen gedachten hebben,
 kunnen we bidden waar een ander geen woorden voor heeft.**

Daarna bidden we samen **het Onze Vader**, de woorden die Jezus ons geleerd heeft.

Amen

ZINGEN 601

WOORDEN VAN UITZENDING EN ZEGEN

Uit de liturgie van de oecumenische week van het gebed uit Letland:

Gezegend je vingers
 dat zij begaanbare wegen zullen wijzen.
 Gezegend je oren
 dat zij het geroep van hen die pijn hebben zullen horen.
 Gezegend je ogen
 dat zij in ieder mens het verhaal van God mogen zien.
 Gezegend je schouders
 dat zij tot steun mogen zijn.
 Gezegend je lippen
 dat zij troost mogen spreken.
 Gezegend je handen
 dat zij liefde mogen ontvangen en doorgeven.
 Gezegend je voeten
 dat zij vrede mogen brengen waar ze gaan.

In de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest.

Ga heen in de vrede van Christus.....

Amen

GEZONGEN AMEN - DE KAARS WORDT GEDOOFD - COLLECTE

